

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

Mjr. Valerius Komárek:

Italský maršál Luigi Cadorna mrtev.

Dne 21. prosince zemřel v Bordighery na italské Riviére vrchní velitel italských vojsk a populární vojevůdce za světové války maršál Luigi Cadorna. Podlehл záchvatu mozkové mrtvice.

Zase odchází jedna z velkých postav pohnuté doby, kdy se na nekonečných frontách zbraněmi tvořila nová Evropa, ba můžeme říci nový svět.

Maršál Cadorna se dožil stáří 78 let. Narodil se r. 1850. Byl potomkem hraběcího rodu Cadornů z Palanza na Lago di Maggiore. Jeho děd byl onen Cadorna, který jménem krále Alberta Sardinského vypovídá příměří Radeckému; byl to počátek a konec Piemontu. Jeho otec, kníže generál Rafael Cadorna, vtáhl Portou Pia dne 10. září 1870 v čele vojska do osvobozeného Říma a obsadil papežský stát. Svou vojenskou kariéru započal již svým 18. rokem věku, ve které mu jeho knížecí rod a osobní schopnosti dopomohly k rychlému postupu. Své vojenské vzdělání nabyl ve vojenské škole v Turíně. Vojenskou službu nastoupil r. 1868. Prošel všechny funkce jak u pěchoty, tak i u dělostřelectva. V roce 1892 jmenován byl plukovníkem a v r. 1905 divisním generálem.

Pracoval celkem skromně, jsa znám jen ve vojenských kruzích. Teprve r. 1910, když byl jmenován mezi oněmi 4 veliteli armád, kteří v budoucnu měli vésti armádu království italského, velitelem armádního sboru janovského, stalo se jméno jeho známé i širší veřejnosti i cizině. Když se stal po zemřelém generálu Polliovi v červenci 1914 šéfem hlavního štábu, byl všeobecně považován za onoho osudem určeného muže, který měl splnit nejvyšší tužby italského národa. V květnu r. 1915, když Itálie vstoupila po boku Dohody do světové války, byl Cadorna jmenován vrchním velitelem vojsk. V tomto velitelském setrval až do nešťastné bitvy u Caporetta v roce 1917, kdy byl vystřídán nedávno zemřelým generálem Diazem. Cadorna byl duch podnikavý a prozíravý, který již dávno před světovou válkou podnikal na svůj vrub hojné reformy ve vojsku, které se potom výborně osvědčily. Zajímala jej zejména vojínova výzbroj, především technická, která u italského vojáka za světové války byla vskutku prvotřídní svou účelností a jednoduchostí. Než dosáhl své popularity a uznání vlivných činitelů jak politických, tak i vojenských, prodělal Cadorna těžký boj. Po jeho jmenování velitelem armádního sboru janovského následovaly r. 1911 velké manévry, které rozhodly v jeho neprospěch. Po mnohých diskusích přiklonila se rozhodující místa k protivníku Cadorny, generálu Canevovi. Tomu připadlo řídit též italské operace v Lybii. Cadorna zůstává v pozadí. Ale jeho čas přišel také. Po smrti náčelníka hlav. štábu generála Alberta Pollia ujímá se Cadorna jeho dědictví 3 neděle po sarajevském atentátu a 14 dní před tím, než padly první rány ve světové válce.

Historie italské neutrality po prvních devět měsíců světové války je známá. Cadorna doplňuje organizační dílo, které Pollio nemohl dokončit; ve vojenských věcech hraje čas vedle prostředků svoji úlohu a Pollio za šest let nebyl se vším hotov. Italská armáda narazila při počátku války na protivníka, který měl sice na starosti jiné dvě frnoty, ale který šel proti Itálii vyzbrojen cennou válečnou zkušeností, který měl i některé výhody co do výzbroje a který se nedal překvapiti. Tridentská hranice rakouská byla proti trojspolkovému spojenci učiněna všemi moderními válečnými prostředky prakticky nedobytnou a Cadorna docela

dobře odhadl situaci, když hlavní ofensivu vedl nikoli na Trident, nýbrž na Gorici a Terst, ačkoli také zde setkala se italská vojska s obtížemi terénu, o jakých se na jiných frontách ani nesnilo. Přes to čítá se celkem jedenáct bitev, ve kterých zemřelý maršál zůstal vítězem. Ale nejen v základním odhadu operačních možností počátkem války, nýbrž i v těžkých dnech ústupu armády od Soče na Piavu osvědčil se Cadorna znamenitým stratégem, který dovedl zachovati chladnou krev ve chvíli neúspěchu a okamžitě koncipoval nový plán pro dislokaci armády na Piavě koncem října 1917. Cadorna vedl svoje armády v krvavých sočských ofensivách, jejichž nejsuggestivnějším úspěchem bylo dobytí Gorice ve chvíli, kdy habsburská monarchie je hluboce zasažena Brusilovovou ofensivou. Koncem července 1916 započal Cadorna s přípravou ofensivy proti Gorici; 1. srpna s dělostřeleckou přípravou nejprve na plateaux Doberda, která poznenáhla přešla na předmostí u Gorice až k Monte Sabotinu. V noci ze 6. na 7. srpna bylo předmostí zasypano střelbou všech kalibrů i námořních děl. Konečně po tuhém boji, když Monte Sabotino padl, bylo Rakušany předmostí gorické vyklizeno a 9. srpna obsazeno město Gorice Italy. Cadornovy armády neměly však onen rozhodný úspěch, který si dohodová veřejnost slibovala. Gorice upevňuje sice zase Cadornovo postavení, otrěsené rychlým počátečním úspěchem rakousko-uherské ofensivy u Asiaga, avšak jeho hvězda bledne. Velké oběti, kompenzované tak skromnými úspěchy, pomáhají vnášet malomyslnost do vojska. Cadorna neukazuje se obratným ošetřovatelem vojákovy duše, zviklané dlouhým a na pohled bezplodným úsilím, neumí jako ve Francii Pétain pomoci ji přes krise, které se roku 1917 projevují snad ve všech dohodových armádách. V Itálii nejdou věci tak daleko, jako v Rusku, avšak Caporetto, které znamená ztrátu tak bohatě krví svažené sočské fronty a obrovský úbytek lidí a materiálu, je hotovou národní katastrofou. Cadorna dovedl sice zastaviti nepřátelskou invasi na Piavě a je třeba poznamenati, že vojenské posily, narychlo dirigované do Itálie, nalézají již více méně vyrovnanou situaci. Avšak Cadornova úloha v čele italských armád byla u konce.

Jeho nástupcem stává se Diaz, kterého teprve před několika měsíci Itálie s okázalostmi doprovodila na poslední cestě. Pod Diazovým vedením obnovuje armáda svoje síly, aby v nadcházejícím posledním roce zápasu odrazila nový, poslední rakousko-uherský útok a přešla pak sama k ofensivě. Zůstáváme v mezích střízlivé skutečnosti, když při této příležitosti vzpomene také našeho vojska, které tehdy rostlo v Itálii; je třeba oceniti jako velkou mravní hodnotu československo-italského poměru, že právě v této caporettskou událostí dominované situaci hlásí se tisíce Čechoslováků po bok italských vojáků k boji za společnou věc. Jenom krátce mohl Cadorna ještě pracovati ve spojenecké vojenské radě, která zasedala ve Versailles a měla, jako nedostačující náhražka jednotného vedení, zabezpečiti dohodě lepší souhru. Hned na počátku roku 1918 je Cadorna postaven před vyšetřující komisi, která má pro veřejné mínění stanoviti odpovědnost za Caporetto. Výsledek dlouhého šetření je nepříznivý bývalému generálissimovi, jenž je několik neděl před koncem války poslán do výslužby.

Vytýkají-li vojenští znalci něco maršálu Cadornovi, je to příliš vysoké mínění, které měl o výkonnosti vojska. Sám jsa voják duší a tělem, hotový každým okamžikem ke každé oběti a k nejvyššímu napětí sil, měl prý málo porozumění pro psychologii lidské massy, jakou představovaly čtyři miliony lidí, jimž velel, a nedbal toho, že i nejlepší vojsko má svoje chvíle nadšení, resignace, lhostejnosti, ba slabosti. „Cadorna“, napsal o něm italský kritik, „velel lidem tak, jako by všichni byli hrdiny: a oni ve skutečnosti nebyli.“ A jako se dopustil někdy chyby v odhadu možnosti vlastní armády, odhadoval někdy nesprávně morální stav protivníkův. To byly hlavní důvody jeho neúspěchů v květnu 1916 a v říjnu 1917. Po každé se mu však podařilo vyvésti armádu čestně z těžké situace.

Když se začaly objektivněji studovati válečné události na italské frontě, začaly se stále jasněji poznávati Cadornovy zásluhy a především nezlomný charakter, kterým tvořil italskou armádu jako náčelník jejího generálního štábu ještě

v míru a kterým udržoval jejího ducha v dobách úspěchu i neúspěchu. Cadorna na svou obranu vystoupil se spisem „Válka na italské frontě“. Též nový režim s Benitem Mussolinim v čele znamená rehabilitaci pro Cadorna a spravedlivější oceňování jeho významu, což projevila Itálie tím, že se mu dostalo titulu maršála.

Jeho vojevůdcovský osud bude však podnětem k mnohé úvaze jak o poměru vojenského vedení k politickému za války, tak i o odpovědnostech mužů, jimž je v osudových dobách svěřeno využití branné moci ku prospěchu národních osudů. Na Cadornově příkladu se také vidí, že velký kus úspěchu tkví v tom, co bylo vykonáno v dlouhých letech pilné a usměrněné mírové práce, a co pak v takových osudových chvílích představuje jako vis maior.

Je to jedna z tragických postav světové války, z velké části ovšem obět poměrů, které se převalily přes jeho hlavu a jimž bylo těžko se opřít.

M. Paar:

O litevské armádě.*)

Začátek samostatné litevské armády byl dán za revoluce roku 1917 v Rusku, kdy litevští důstojníci organisovali litevské národní oddíly, jež daly základ k prvním plukům litevské armády, která zahájila obranu litevského území, tedy ve skutečnosti vznikající samostatný stát Litvu.

Když na jaře roku 1918 byl uzavřen brest-litevský mír, ze všech konců Ruska přicházely hloučky Litevců, jednak vojinů, jednak civilního obyvatelstva, které byly registrovány, a z nich tvořeny pluky litevské armády. K nim pak přistoupily oddíly četných dobrovolníků. Proti tomuto vojenskému hnutí vydalo německé vojenské velitelství okupačních sborů nařízení, jímž zakazovalo formování pravidelné armády. Leč Litva, prohlásivši 16. února 1918 svou nezávislost a samostatnost, těžce snášela německý režim. Přes všechny překážky, které německý generální štáb činil, živelně se projevovala vůle národa mít vlastní organisovanou brannou moc a proto litevské oddíly existovaly poloveřejně, polotajně. V říjnu 1918 prohlásila litevská vláda bez ohledu na Němce brannou povinnost a vydala svolání k dobrovolníkům. První pluk svobodné Litvy byl utvořen ve Vilně.

Pro nedostatek prostředků nové vlády nemohly býti všechny potřeby pro vojenské oddíly pořízeny a rozděleny; přes to však národní uvědomění a kázeň dovedla utvořiti z minimálních prostředků dobře organisované jednotky, kterým veleli mladí důstojníci, kteří nabyli vojenského vzdělání na ruských vojenských školách. Důstojníků štábních byl absolutní nedostatek, poněvadž se velmi malé procento Litevců za carského Ruska dostalo na vyšší vojenské školy. Tato nová armáda, vyzbrojená nedostatečnými prostředky, musila se v prvních měsících roku 1919 postaviti proti bolševické rudé armádě, kterou zastavila na jejím pochodu. V té době se horečně pracovalo v ministerstvu vojenství; v únoru 1919 byli povoláni první nováčci a byla vytvořena řádná organisace generálního štábu. Tato práce byla vykonána s úspěchem, zvláště pak s větším sebevědomím, když první vojenská akce proti bolševikům byla vítězně likvidována. Na podzim pak musila mladá armáda bojovati s oddíly Bermondovými-Avalovými, které vlastně pod pláštěm monarchismu plenily Litvu. Po pokusu generála Żeligowského, který s polskými oddíly chtěl vytvořiti jakýsi stát „Střední Litvu“ a jehož pokus byl u městyse Širvinty likvidován, nebyla litevská armáda donucena chrániti vlast.

Od roku 1920 mohlo býti prováděno klidně a promyšleně reorganisování vojsk. Především bylo nutno postarati se o řádný výcvik mužstva a o dobrou výchovu důstojníků jak subalterních, tak i generálního štábu. V létě roku 1919 byla v Kaunasu zřízena první vojenská škola pro výchovu důstojníků všech zbraní. Mimo to byly zřizovány speciální kursy pro dělostřelectvo, letectvo a

*) Doplnkem k čl. pplk. Jackuse V. R. roč. IX. (1928), č. 5, str. 262.

technické oddíly. Od roku 1923 byli pravidelně posíláni důstojníci na vojenské školy do Francie a Československa. Pro mužstvo byly zřízeny školy pro poddůstojníky. Ve výchově armády věnuje se velká péče sportu a gymnastice a je zajímavý výrok anglického důstojníka, majora generálního štábu Beaumonta-Nesbitta, který charakterisoval litevskou armádu: nedostatky rázu materiálního jsou značně převýšeny hodnotami morálními.

Litevská organisace má v sobě prvky československé a v záloze používá spíše formy finské. Vojenská povinnost je všeobecná a počíná 21. rokem. Trvá dvě leta a potom ze zálohy je povolán záložník řadové služby na pravidelná cvičení. Mimo to je dobrovolná organisace šaulisů, česky střelců, která jest organisována podobně jako byly organisovány české legie v Rusku.

Námořní síly záleží v dělových člunech, které jsou zakotveny v Klajpedě. Jejich účel jest hlavně obranný a používá se jich k ochraně pobřeží a proti poddůstojnictví. Jako každá armáda i litevská má Červený kříž, který jest členem Mezinárodní unie Červeného kříže. V míru obrací Červený kříž svou pozornost hlavně k všeobecným úkolům samaritánským a tu zase velkou péči věnuje dětem.

V roce 1921 bylo v Kaunasu založeno z iniciativy generála Nagevičiuse vojenské museum. V první části, všeobecné, jsou uchovány památky staré kultury litevské, obrazy, mapy a velkolepá galerie litevských knížat a králů. A pak jsou tam vitriny obsahující staré tisky bojovného a probuzenského časopisu „Aušra“ (Zora) a první číslo vojenského listu „Varpas“ (Zvon), které burcovaly národní sebevědomí. Druhá část musea je věnována světové válce a účasti Litvy v ní. Fotografická alba ukazují začátky tvoření se armády, dobrovolné čety a sbory. Každá divise, každý samostatný sbor má zde uschovány všechny doklady a všechny vzpomínkové předměty, které jasně hovoří o historii toho onoho sboru a jeho účasti v boji za svobodu Litvy. Čestné místo je vyhrazeno prvnímu důstojníku a prvním dvěma vojínům, kteří padli za vlast. Nedaleko pak je dělo, z něhož bylo po prvé vystřeleno na obranu Litvy. Uprostřed velkého sálu je socha Svobody, představující Litvu strhávající okovy. Zajímavý je zvon umístěný u musea, vážící 4.400 kg. Byl věnován osvobozené vlasti Litevci žijícími v Americe. Před museem je pomník velkého historika Daukantase. Druhý pomník v podobě žulové skály jest ozdoben bronzovou deskou s nápisem věnovaným padlým vojínům. Museum samo o sobě je nejvýš originálně upraveno a staré prvky pohanské kultury s památkami středověkými a vzpomínkami moderní doby vystihují charakteristicky ducha Litvy.

Vojenské vztahy Litvy k Československu, jež se dnes projevují návštěvou litevských důstojníků na našich vysokých vojenských školách, mají svůj historický příklad, když se velký český stratég Jan Žižka z Trocnova jako hejtman zúčastnil slavné bitvy u Grunwaldu roku 1410, v které litevský velký kníže Vytautas na hlavu potřel a zničil pruský řád německých Křižáků.

—u s:

Nová organisace francouzské armády podle nových vojenských zákonů.

Podle posledních zákonodárných řešení změnila se francouzská branná moc do určité míry na základě nových vojenských zákonů. Nejvýznamnější z nich jsou:

- branný zákon (organisation générale de l'armée),
- zákon o doplňování armády (recrutement) a
- zákon o kádrech a početních stavech (cadres et effectifs).

Podle těchto nových zákonů utvářely se poměry v branné moci francouzské republiky takto:

Každý francouzský občan je osobně povinen vojenskou službou. Z toho jsou vyňati jen ti občané, kteří byli uznáni tělesně neschopnými.

Armáda se doplňuje odvodními ročníky a déle sloužícími.

Branná povinnost trvá 28 let a to:

- 1 rok presenční služební povinnost,
- 3 léta na trvalé dovolené,
- 16 let v první záloze,
- 8 let v druhé záloze.

Děle sloužícím se doba v činné službě započítává do doby trvalé dovolené resp. první zálohy.

Také občané k vojenské službě neschopní mohou býti povoláni jako civilní zaměstnanci k vojenské službě.

Presenční služba je určena jen k výcviku.

Zvláštní zákon bude jednati o branné přípravě mládeže.

Branci s těžkými tresty mají sloužiti u afrických trup, s menšími tresty u lehkých pěších praporů.

Osoby, které do 1. července dokončili 21. rok věku, budou zařaděny do vojska v druhé polovici dubna, ostatní téhož ročníku v druhé polovici října.

Kdykoli toho okolnosti vyžadují, může býti presenčně sloužící ročník zařazen přes dobu presenční služby v činné službě; taktéž mohou býti ročníky na trvalé dovolené povolány k činné službě.

Príslušníci ročníků na trvalé dovolené mohou býti povoláni jednou na 3 neděle, příslušníci první zálohy dvakrát na 3 neděle resp. 2 neděle a druhé zálohy na 1 týden na cvičení. Vláda je oprávněna všechno mužstvo povolané na cvičení z kteréhokoli důvodu podržeti v činné službě přes čas předepsaný k cvičení.

Přechod k jednoroční služební době je předvídan dnem 1. listopadu 1930 a závisí na těchto podmínkách:

Počet aktivního vojska musí býti zvýšen z 72.000 na 106.000 mužů (z toho 30.000 pro kolonie).

Dále musí býti 15.000 vojenských certifikatistů*) (agentes) a 30.000 civilních zaměstnanců přijato do vojenských státních služeb.

Početní stav republikánské gardy musí býti zvýšen na 15.000 mužů a konečně branci mají býti zařadováni do vojska místo 20. teprve 21. rokem věku.

Reorganisace vojska se již provádí delší dobu a má býti v prvních měsících příštího roku skončena.

Již nyní je slyšet ve veřejnosti hlasy, které požadují zvýšení počtu aktivního vojska a odůvodňují to tím, že počínaje rokem 1935 jsou odvodní ročníky velmi slabé.

Na základě zákona o kádrech a početních stavech utvářilo se složení francouzské armády takto:

Armáda se skládá z vojsk metropolitních (ve Francii) a vojsk koloniálních. Jednotka divisní stanovena pro pěchotu, jezdeckvo a letectvo.

Metropolitní vojsko se skládá z 20 pěších, 5 jezdeckých a 3 leteckých divisí, 2 divise severoafrické tvoří mobilní trupy.***) Skupiny okupačních trup v dominiích, protektorátech a koloniích mandantního území středomořského mění se podle politické a vojenské situace.

Koloniální vojsko se skládá z 1 koloniální divise bílých, 2 koloniálních divisí Senegalců, 1 spojené skupiny pro Indočinu a Madagaskar a z prvků mimo-divisních a hlavní zálohy. 2 koloniální divise Senegalců a skupina indočínsko-madagaskarská jsou mobilní trupy.

*) Pozn.: Agentes jsou bývalí poddůstojníci, kteří slouží dále jako certifikatisté hlavně v mobilizačních střediscích.

**) Pozn.: Mobilní trupy jsou částí, které jsou v míru udržovány pořád na válečném stavu a mohou býti ihned v případě konfliktu použity.

Složení a počet metropolitního vojska podle zbraní:

a) Pěchota.

56 pěších pluků, každý pluk o 3 praporech o 4 rotách,
21 mysliveckých pěších praporů o 4 rotách,
5 zuávských pluků, každý pluk o 3 praporech o 4 rotách,
28 střeleckých pluků (16 alžírských, 4 tuniské, 8 marokánských) s proměnlivým počtem praporů o 4 rotách,
5 pluků cizinecké legie s proměnlivým počtem praporů s horskými a technickými rotami. Tyto roty mohou vzájemně tvořit prapory,
2 lehké prapory pěchoty s proměnlivým počtem rot,
saharské roty,
zvláštní oddíly speciální,
10 pluků lehkých útočných vozů po 2 praporech o 4 rotách,
3 prapory lehkých a 1 prapor těžkých útočných vozů, tvořící skupinu s proměnlivým počtem rot,
pracovní oddíly a roty pro útočné vozy různého druhu,
1 zákopnicko-hasičský pluk pro město Paříž. Organizace tohoto pluku upravuje se podle zvláštního ustanovení v dohodě s městskou radou pařížskou a eventuálně i podle potřeby,
mobilizační střediska.

b) Jezdecko.

21 jezdeckých pluků po 4 eskadronách,
5 pluků afrických mysliveců po 4 eskadronách,
13 pluků Spahiů (alžírských, tuniských, marokánských) s proměnlivým počtem eskadron,
prapory dragounů, dopravovaných na autech,
18 kulometných eskadron na autech pro jezdecko,
1 pluk cizinecké legie s proměnlivým počtem eskadron,
remantní roty pro severní Afriku a Východ,
jezdecké oddíly pro školy,
mobilizační střediska.*)

c) Dělostřelectvo.

20 divisních dělostřeleckých pluků, z nichž každý má 3 oddíly o 2 lehkých bateriích a 2 oddíly po 2 těžkých bateriích,
divisní dělostřelectvo jezdeckých divisí s proměnlivým počtem oddílů o 2 bateriích,
7 těžkých dělostřeleckých pluků s koňským potahem, každý o 4 oddílech po 2 bateriích,
8 dělostřeleckých pluků, převážených na autech, každý o 3 oddílech po 2 bateriích,
5 dělostřeleckých pluků s traktory, které mají speciální organizaci,
4 protiletadlové dělostřelecké pluky s proměnlivým počtem oddílů po 2 protiletadlových bateriích dělostřeleckých nebo světlometných,
5 pěších dělostřeleckých pluků s proměnlivým počtem oddílů a baterií,
2 pluky horského dělostřelectva, každý o 3 oddílech po 2 bateriích,
1 těžký dělostřelecký pluk, přizpůsobený dopravě po železnici, se zvláštní organizací,
1 skupina měřických rot s proměnlivým počtem,
7 severoafrických div. dělostřeleckých pluků z domorodců s proměnlivým počtem oddílů a baterií,

*) Pozn. Mobilizační středisko existuje pro každou zbraň a vede v evidenci veškeré záložní mužstvo dotýčné zbraně a má za úkol připravit mobilizační důstojnictva a mužstva příslušných zbraní.

1 severoafrický dělostřelecký pluk z domorodců s proměnlivým počtem oddílů a baterií,

1 severoafrický dělostřelecký pluk, dopravovaný na autech, z domorodců s proměnlivým počtem oddílů a baterií,

pracovní dělostřelecké prapory s proměnlivým počtem rot a dělostřelecké pracovní roty (dohromady tvoří pracovní dělostřeleckou skupinu),

pracovní dělostřelecké prapory a rot severoafrické, tvořící taktéž svou zvláštní pracovní skupinu,

mobilizační střediska.

d) Ženíjní vojsko.

44 zákopnických rot minérů,

cyklistické zákopnické roty,

7 speciálních zákopnických rot (elektromechanické, pyrotechnické, pro stavbu silnic a cest),

8 ženijních rot pontonových,

2 ženijní rot pontonové pro stavbu těžkých mostů,

20 ženijních rot železničních,

28 telegrafních a radiotelegrafních rot,

16 severoafrických zákopnických rot minérů z domorodců,

5 severoafrických ženijních rot železničních z domorodců,

9 severoafrických rot telegrafních a radiotelegrafních z domorodců,

pracovní ženijní roty,

mobilizační střediska.

Roty ženijního vojska jsou seskupeny v prapory, tvořící buď skupinu nebo pluky.

Zákopnické roty minérů, cyklistické, speciální, všechny pontonové roty tvoří 6 pluků všech specialistů.

Ženíjní roty železniční tvoří 2 pluky.

Roty telegrafní a radiotelegrafní jsou sloučeny ve 3 pluky. U jednoho z pluků ženijního vojska může být zřízen oddíl poštovních holubů.

Veškeré ženijní rot severoafrické jsou sloučeny v 7 praporech, které tvoří ženijní severoafrický sbor.

Pracovní roty ženijní jsou sloučeny v jeden pluk anebo prapor, tvořící tak zvláštní sbor pro sebe.

e) Letectvo

se skládá z proměnlivého počtu letek, seskupených v letecké skupiny, které tvoří pluky:

z 18 balonových rot, sloučených ve 2 pluky,

z pracovních leteckých rot a

z mobilizačních středisk.

f) Trén

se skládá z vozatajských eskadren s proměnlivým počtem rot (s automobilním nebo s koňským potahem),

z eskadron severoafrických s proměnlivým počtem rot (s automobilním anebo s koňským potahem),

z mobilizačních středisk.

Početní stavy jsou stanoveny novým zákonem zhruba takto:

počet maršálů ve Francii stanoven zvláštním zákonem,

divisních generálů stanoveno 110,

brigádních generálů 190.

Pro generální štáb stanoveno:

45 plukovníků,

52 podplukovníků,

204 majorů,
401 kapitánů a poručíků,
160 přidělených důstojníků.

U vojskových těles:

pěší pluk: s normálním početním stavem: 49 důst., 191 pdůst., 1399 mužů,
pěší pluk se zesíleným početním stavem: 59 důst., 265 pdůst., 2035 mužů,
jezdecký pluk: 28 důst., 90 pdůst., 710 mužů, 780 koní,
kulometná eskadrona na autech: 3 důst., 14 pdůst., 75 mužů,
div. děl. pluk s norm. početním stavem: 42 důst., 161 pdůst., 789 mužů,
div. děl. pluk se zesíleným početním stavem: 41 důst., 192 pdůst., 1354 mužů,
letecký pluk o 3 skupinách: 19 důst., 72 pdůst., 455 mužů.

Škpt. Frant. Ptašinský:

Politická propaganda — bojovým prostředkem ruské rudé armády.

Počátkem roku 1927 byla vydána péčí vojensko-politické akademie Tolmačeva ruským státním nakladatelstvím velmi důležitá kniha vynikajícího politického pracovníka rudé armády F. Blumentala pod názvem „Politická práce za války“, která má být podrobnou pomůckou jak velitelů, tak i politických pracovníků v rudé armádě.

Autor klade v ní veliký důraz na tento způsob boje, jehož účelem je politický rozvrat sil protivníka s možností rozmýchat v jeho řadách občanskou válku, která by dopomohla rudé armádě i k vojenskému vítězství.

Kniha podává návod k praktickému provádění politické propagandy jak mezi nepřátelským vojskem, tak i v zápolí mezi civilním obyvatelstvem a mezi zajatci. Podává též organizaci politické služby v rudé armádě, kde je jí věnována velická pozornost.

Chci tu pojednat o jedné kapitole této knihy, nadepsané: „Organisace, metody a provádění práce k rozvratu sil protivníka“.

Podle mínění autorova musí být při řešení polit. propagandy dbáno dvou základních otázek, a to:

1. otázky rázu politického,
2. otázky organizačně technické.

Co se prvé otázky týká, je nutno, aby se propaganda prováděla po důkladném ocenění politické situace nepřítele, zatím co do řešení druhé otázky dává praktické pokyny, jak proniknouti po stránce organizačně-technické do řad protivníka, což je vždy úkol velmi nebezpečný a nesmírně důležitý.

K řešení těchto otázek je nutno si ujasnit:

1. příčiny a cíle války, stupeň, v jakém jim porozuměly pracující vrstvy nepřítele,
2. sociálně-ekonomické podmínky u nepřítele,
3. politické poměry v nepř. zemi i u ostatních států,
4. poměr obyvatelstva k cílům války a k armádě,
5. politickou spolehlivost armády,
6. stav fronty (na čím území je, je-li první okupace, spolehlivost, bojovnost, technická převaha, aktivnost obou stran),
7. politickou práci buržoasie v armádě,
8. disciplinární politiku, režim v armádě,
9. operační podmínky (posiční, pohybná válka, útok, obrana, ústup a j.),
10. zvláštnosti jednotlivých částí a jejich výměna.

Celá politická práce má mít velmi konkrétní charakter a musí být založena na třídním uvědomování pracujících vrstev v řadách nepř. armády. Čím jsou tyto vrstvy politicky vyspělejší, tím je práce lehčí.

Na politickém rozvrstvení a spolehlivosti nepř. vojsk budou záviseti i formy a metody politické práce.

Značnou důležitost má skutečnost, zda se bojuje na území cizím či vlastním, neboť práce na vlastním území je daleko snadnější.

Velikou úlohu má zde též vojenská převaha, jak početná, tak i materiální, která zvedne ducha vojáků a má vliv na jejich bojovnost, takže jsou k politické propagandě odolnější.

Také je nutno dbáti národnostního nebo nábož. citu vojsk protivníka, jež mohou mít vliv na průběh operací. (Autor poukazuje zde na boje u Varšavy, kdy nebezpečí ztráty hlavního města vzbudilo národní cítění i u pracujících tříd Poláků, což mělo za následek nezdar rudé armády.)

Velmi zajímavý, zvláště pro nás, je autorův názor na otázku velitelů. Upozorňuje, že důstojnictvo je nejpevnějším pilířem nepřátelské armády. Ale i jeho řady se mohou zakolísati. Je proto velmi důležité vystihnouti toto zakolísání, hlavně v okamžicích úspěchů rudé armády. Před očima každého důstojníka je živý vzor ruské armády. Zůstane ve velmi dobré paměti, jak ruská revoluce podlomila staletími vypěstovaný důstojnický sbor a jak lepší a čestnější jeho část přešla k revoluci.

Každý důstojník má před sebou stálou hrozbu a nebezpečí, že při rozkladu armády bude rozdrčen nebo alespoň zbaven svého postavení. Proto se může počítati na kolísání, ba dokonce i na aktivní vystoupení důstojníků v prospěch rudé armády, a to tím spíše, že mezi důstojníky bude ve válce mnoho třídně i národnostně různorodých živlů z řad záložních důstojníků.

Pro politickou práci je důležitý též disciplinární režim u protivníka. Je jisto, že i zde bude vyvinuta bezohledná disciplinární politika, aby bylo zabráněno komunistické agitaci.

Musí se proto počítati s bázní a opatrností mezi vojáky k prostředkům polit. agitace.

Tato práce musí se dít tak, aby zbytečně nevydávala vojáky v nebezpečí soudu a disciplinárního zakročení za jejich sympatie.

Co se týká operačně-technických podmínek, dá se propaganda lehčeji prováděti při válce posílné než pohybné.

Je nutno použití všech prostředků, jimiž by se mohl leták, propagační literatura nebo živé slovo dostat k nepříteli.

Velmi důležitá je též znalost charakteristických zvláštností jednotlivých částí (národnostní složení, bojová minulost, důkladnost bojové přípravy, vztah vojínů k důstojníkům, politické rozvrstvení, zásobování a j.), jichž je nutno využití ve vlastní prospěch.

Obsah a metody politické práce musí bráti v úvahu tyto otázky, jež je nutno nepř. vojákům objasniti:

1. třídní podstatu války, její příčiny a cíle, jak buržoasní, tak i rudé armády,
2. společné zájmy pracujících tříd v SSSR a bojující strany,
3. politickou podstatu rudé armády i protivníka,
4. skutečné vinníky války,
5. linii sovětů v hlavních polit. otázkách (ekonom., národních, náboženských a j.),
6. politiku sovětů vzhledem k zabranému území protivníka,
7. odhalení agitace buržoasie,
8. vyjasnění skutečné polit. situace jak protivníka, tak i ostatních států,
9. informace o zacházení s vojiny v rudé armádě, se zajatci, se zběhy, s raněnými a j.

Nejrozšířenější metodou bude agitace tiskem, a to na prvním místě novinami. Proto každá bojující armáda musí vydávati list pro nepřátelské vojáky.

Velmi se doporučuje používání proklamací a brožur různého obsahu (o polit. otázkách, výzvy k vojákům jménem revolučních organizací, vyzvání k zběhnutí, revoluční a třídní hesla, „propustky“ k bezpečnému přeběhnutí k rudé armádě a j.).

Důležitou otázkou je též volba způsobů, jimiž se má dostat do rukou nepř. vojáků agitační literatura (rozhazování pomocí letounů, použití granátů naplněných tiskem, házení do zákopů, vylepování plakátů v týlu vojsk pomocí agentů, využití besed při setkání hlídek a j.). Rovněž doporučuje použití hlásné trouby, využití promítacích přístrojů a j.

Pro tuto propagandu je možno použít:

1. místního obyvatelstva, zvláště jeho revolučních organizací,
2. revolučních prvků v protivníkově armádě,
3. vlastních částí a hlídek,
4. zajatců z vlastních částí,
5. raněných, kteří přijdou do zajetí protivníka,
6. přeběhlíků a vracejících se domů přes frontu.

Velice doporučuje pěstovati bratření na frontě, k čemuž je však nutno použití jen velmi spolehlivých a vyspělých vlastních prvků, neboť by se mohlo státi dvojsečnou zbraní.

Další otázkou je použití zajatců k propagandě v nepř. armádě, kterou připraví polit. agitace mezi zajatci.

K této propagandě je však možno použít jen tajně vybraných a dobrovolně se hlásících zajatců.

Konečně je nutno pracovati i mezi důstojnictvem protivníka. I zde je možno mít podle názoru autora úspěchy a na podkladě národnostním a sociálním je třeba najít styčné body. Velmi vážnou otázkou je zacházení s důstojníky, kteří přijdou do zajetí. Jistě bude působiti i slib a nabídka služeb v rudé armádě. Vždy je však nutno proniknouti politické procesy mezi důst. sborem protivníka, aby bylo možno v příhodném okamžiku rozrušiti jeho jednotu.

Tyto názory samy nejlépe dokazují, jakou důležitost připisuje autor politické propagandě, již věnuje ruská rudá armáda velikou pozornost a již staví na rovnocenné místo mezi ostatní bojové prostředky.

V. K.:

Návrh nového branného zákona v Belgii.

Ministerská rada zabývala se předlohou nového branného zákona, schválenou již králem, kterou vypracoval náčelník hlavního štábu generál Gallet a kterou bude celá vláda před poslaneckou sněmovnou zastupovati.

Výdaje na provedení tohoto zákona byly rozděleny na několik let a mimořádnými úvěry kryty. Normální vojenský rozpočet je ročně předvídan ve výši 800 mil. belg. fr., t. j. 10% celkového rozpočtu.

Dosud bylo ze 65.000 branců jsoících k dispozici jen 44.000 použito k vojenské službě; na tomto faktu se vzhledem k úspornému systému nic nezmění.

Aby se vyhovělo vlámskému požadavku, budou v budoucnu postaveny francouzské, vlámské a dvojjazyčné vojenské útvary.

Co se týká hlavní sporné otázky, snížení doby presenčení služby, došlo ke kompromisu. Pro příště byla zákonitá doba presenční služby stanovena na 8 měsíců, čímž bylo vyhověno politickým hlasům; je však tolik výjimek, že bylo tím zároveň vyhověno hlavnímu štábu. Z ročního kontingentu branců 44.000 mužů bude 24.000 sloužiti 8 měsíců a 20.000 12 měsíců, resp. 13 měsíců.

K delší vojenské presenční službě jsou povinni:

Z každé rodiny jeden syn, při čemž jsou rodiny s několika dětmi ve výhodě, a mimo to státní, zemští a obecní zaměstnanci. Osoby povinné směsíční voj.

presenčení službou mohou svou službu dobrovolně prodloužit na 12 nebo 13 měsíců a dostanou za to zvláštní plat (měsíčně 400 fr.). Branci se školním vzděláním a takoví, kteří se chtějí státí poddůstojníky, musí sloužit 14 měsíců.

Aby se získal dostatečný počet děle sloužících poddůstojníků, je v úmyslu umožnit těmto poddůstojníkům po 10leté vojenské službě přestoupení do civilní státní služby při započítání let ztravených u vojska.

13měsíční služba je zamýšlena pro jezdeckto, dělostřelectvo s koňským potahem a pevnostní dělostřelectvo, 12měsíční pro ostatní polní a těžké dělostřelectvo, technické trupy, formace útočných vozů, cyklisty, kulometné oddíly a část pěchoty a 8měsíční pro tři čtvrtiny pěchoty.

Tak bude sloužiti asi 2400 branců 14 měsíců, 3600 branců 13 měsíců, 24.000 branců 12 měsíců, 14.000 branců 8 měsíců.

Všichni vojenské služby schopní muži jsou povinni vykonati cvičení, a to 6nedělní, u pěchoty a u dělostřelectva 8nedělní. Za každých 8 dní služby při cvičeních je zamýšleno poskytnouti jim náhradu 125 franků.

Od uvedeného systému 8, 12, 13 a 14 měsíců služební doby se očekává zvýšení mírového početního stavu. Požadavek hlavního štábu, aby mírový počet neklesl nikdy pod 20.000 mužů, mohl býti splněn jen za velkých peněžních obětí, t. j. povolením náhrady pro dobrovolně děle sloužící.

Zavedením teritoriálního doplňování má býti ve vojsku upravena též otázka jazyková. Poddůstojníci budou musít znát jen plukovní řeč. Záložní důstojníci musí si osvojit vlámský a francouzský jazyk. Aktivní důstojníci musí znát úplně oba jazyky, což má býti provedeno u důstojnického dorostu ve vojenských školách, u starších důstojníků před povýšením na velitele praporu přísnou zkouškou. U velitelství zůstává franština jako armádní řeč.

Co se učlenění vojskových těles týká, nemají býti provedeny žádné velké změny. Bude postaveno 6 aktivních a 6 záložních pěších divisí; k mocnějšímu vybudování armády není Belgie z hospodářských důvodů schopna.

Nový branný zákon má vejiti v platnost r. 1930.

RŮZNÉ ZPRÁVY

Často byly v různých cizích revuích uveřejněny zajímavé články jak o naší revue „Vojenské rozhledy“, tak i o spisech, vycházejících buď našim nebo cizím nákladem. Dosud z jistých důvodů jsme těchto článků neuveřejňovali. Dnes na přání čtenářů samých od této zásady ustupujeme a přinášíme recenzi z „Revue d'Artillerie“ roč. 51 (1928), T102, srpen, str. LI, týkající se spisu „**Aplikovaná matematika pro vojenské školy**.“ Major Jan Gebauer.*) Dílo, sestávající ze dvou dílů, vydává Vědecký ústav vojenský. První díl je určen pro

žáky prvního ročníku vojenské akademie, druhý díl pro žáky druhého ročníku (žáci, přijímaní do vojenské akademie, mají maturitní vysvědčení, které odpovídá asi našemu baccalauréat. Vyučování na československé vojenské akademii v Hranicích trvá dva roky). První díl již vyšel a byl schválen ministrem národní obrany. Druhý díl se připravuje. První díl (338 stran, 201 obrazů v textu) obsahuje mimo jiné: řešení algebraických rovnic třetího a čtvrtého stupně, některých zvláštních rovnic vyššího stupně; trigonometrie rovinná a sférická; analy-

*) Major Jan Gebauer je autorem celé řady článků, pojednávajících o balistice. Zmiňujeme se zde jen o nejdůležitějších.

Theorie střelby proti letadlům (Vojenské rozhledy 1921).

Úvahy o měření tlaku „crusherem“. (Voj. techn. zprávy.)

Srovnávací pokusy s balistografem a přístroji Boulengé-ovými ke stanovení rychlosti letu střel.

Major Gebauer od r. 1924 je přednostou oddělení pro vnější balistiku na Voj. tech. ústavě. Koná přednášky z vnější balistiky na vysoké škole technické v Praze.